

KBLS vidusskolas vēstures seminārs - pārstāvniecība

Vārds: _____

2018. gada 7. aprīlis

pārstāvniecība attiecības starp cilvēkiem un tiem, kas viņus pārstāv augstākā politiskā līmenī
pašvaldība pārvaldes sistēma, kas veidota no kādas sabiedrības grupas izvēlētiem cilvēkiem
pilsonība personas piederība pie noteiktas valsts

Pirmajā brīvvalsts laikā (starp pirmo un otro pasaules karu), visi Latvijas pilsoņi balsoja par 100 deputātiem Saimē. Latvija bija sadalīta apgabalos, kas bija sadalīti apriņķos, kas bija sadalīti pagastos. Šis administratīvais dalījums redzams sekojošā kartē.

Komunisti solīja, ka dos varu visiem cilvēkiem, bet īstenībā atņēma varu tiem. Kad Latvija bija brīva, mazākajās teritorijās, *pagastos*, sanāca kopā *pagasta sapulce* un ievēlēja *pagasta padomi* un tās vadītāju, *pagasta vecāko*. Pagasta vecāki sanāca kopā *apriņķa padomē*, lai lemtu par lielākiem priekšlikumiem.

Pēc 1934. gada, kad Kārlis Ulmanis pārņēma varu valstī, pagasti zaudēja daudz ietekmi, un pagastu vecāku lēmumus varēja neievērot augstākas amatpersonas. 1949. gadā tika pilnīgi likvidētas pagasta vēlēšanas, un pagasta iedzīvotājiem bija jāiet uz apriņķa padomi, lai lūgtu pārmaiņas.

Padomju Latvijā pārstāvniecība bija saistīta ar darbu, nevis pilsonību. Ja cilvēks nestrādāja, tam nebija teikšana par to, kā valsts tiek pārvaldīta. Katrā darba vietā bija *partijas komiteja* (krieviski: partkom), ko vadīja *partijas sekretārs*. Šo amatu bieži ieņēma kāds, kuram bija labas attiecības ar citiem politiķiem, nevis tas, ko darbinieki gribēja atbalstīt.

Partkomi apvienojās *rajona komitejās* (krieviski: raikom) vai *pilsētas komitejās* (krieviski: gorkom), ja darba vietai bija tuvu kāda liela pilsēta. Valsts bija sadalīta rajonus un pilsētās, kā sekojošā kartē.

1949.g. - 2009.g.: 26 rajoni, 486 pagasti, 7 republikas pilsētas

Tie, kas gribēja būt daļa no *partkom*, *raikom*, vai *gorkom*, tiem vajadzēja obligāti būt komunistiskās partijas biedriem. Katrus piecus gadus visas Latvijas komunistiskās partijas biedri sanāca kopā kongresā Rīgā un ievēlēja valsts *centrālo komiteju*.

Tomēr pat tiem, kurus ievēlēja Latvijas komunistiskās partijas centrālā komitejā (saīsinājumā: LKP CK), tiem pat nebija pilnīga vara. No Maskavas izvēlējās dažus uzticīgus cilvēkus no LKP CK, kas kopā viedoja centrālās komitejas *biroju*. Tikai LKP CK birojs veica valstī pašus svarīgākos lēmumus. Šo biroju var salīdzināt mūsdienās ar ministru kabinetu Saeimā.

Mūsdienu Latvijā atkal visi Latvijas pilsoņi balso par 100 deputātiem Saimē. Pašvaldību vēlēšanas notiek novados (un pirms 2009. gada, notika rajonos). Katrā pilsētā un novadā ir *dome*, kurā sanāk ievēlētie pārstāvji, lai veiktu svarīgus lēmumus. Latvijā tagad ir 110 novadi, kā redzams sekojošā kartē.

2009.g. - mūsdienas: 110 novadi, 424 pagasti, 9 republikas pilsētas

Domēs ievēl 13-19 deputātus uz 4 gadiem, atkarībā no tā, cik daudz cilvēku dzīvo novadā. Par domes locekļiem drīkst balsot jebkurš, kuram ir 18 gadi un kurš dzīvo attiecīgā novadā vai pilsētā, vai kuram pieder īpašums šajā novadā vai pilsētā. Var balsot gan Latvijas pilsoņi, gan arī Eiropas pilsoņi, kas atbilst minētajām prasībām.

Avoti: lv.wikipedia.org/wiki/Latvijas_apriņķi/ambermarks.com/Kartes/Rajoni/Rajoni.htm
lv.wikipedia.org/wiki/Latvijas_administratīvais_iedalījums

Atbildi uz sekojošiem jautājumiem **pilnos teikumos**.

1. Cik deputātu bija Saeimā tad, kad Latvija bija brīva pirmo reizi?

2. Kas bija pagasta vecākais?

3. Kam bija absolūtā vara padomju Latvijā?

4. Abrenes apriņķis redzams pirmajā kartē, bet ne otrā un trešā. Kas ir tuvākie rajoni (otrā kartē) un tuvākie novadi (trešā kartē) Abrenes pilsētai?

5. Vai Tev liekas, ka ir labi iemesli, kāpēc mainīt administratīvos iedalījumus valstī? Ja jā, kādi ir tie? Ja nē, kāpēc?
